

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 23ης Οκτωβρίου 1986 *

Στην υπόθεση 355/85,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunal d'instance του Bressuire προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο διαδικασίας εκδικάσεως αγορανομικών παραβάσεων που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Driancourt, commissaire της αστυνομίας του Thouars, εκπληρούντος καθήκοντα εισαγγελικής αρχής,

και

Michel Cognet, κατοίκου Centre Leclerc, Sainte-Verge,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3, στοιχείο στ), και 7 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

συγκείμενο από τους Y. Galmot, πρόεδρο τμήματος, U. Everling και J. C. Moitinho de Almeida, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Sir Gordon Slynn

γραμματέας: K. Riechenberg, εκτελών καθήκοντα διοικητικού υπαλλήλου

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο Michel Cognet κατά την προφορική διαδικασία, εκπροσωπούμενος από τους G. Blachard και Ph. Jousset, δικηγόρους,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά την έγγραφη και προφορική διαδικασία, εκπροσωπούμενη από τον D. Jacob, μέλος της νομικής της υπηρεσίας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση, κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 26ης Ιουνίου 1986,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της ίδιας ημέρας,

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

- 1 Με απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 1985, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Νοεμβρίου 1985, το Tribunal d'instance του Bressuire υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3, στοιχείο στ), και 7 της Συνθήκης ΕΟΚ και των αρχών της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων, προκειμένου να μπορέσει να κρίνει αν συμβιβάζεται προς το κοινωνικό δίκαιο εθνική νομοθεσία που υποχρεώνει τους λιανοπωλητές να τηρούν μια τιμή πώλησεως των βιβλίων στο κοινό.
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο ποινικής δίκης κατά του Michel Cognet, ο οποίος κατηγορείται ότι πώλησε βιβλία στο κατάστημα Centre Leclerc στο Thouars του οποίου είναι υπεύθυνος με έκπτωση 20 % επί των τιμών πώλησεως που καθόρισε ο εκδότης, κατά παράβαση των διατάξεων του νόμου 81-766 της 10ης Αυγούστου 1981 περί της τιμής του βιβλίου [JORF (*Επίσημη Εφημερίδα της Γαλλικής Δημοκρατίας*) της 11.8.1981].
- 3 Δυνάμει του γαλλικού νόμου της 10ης Αυγούστου 1981, οι εκδότες ή οι εισαγωγείς βιβλίων οφείλουν να καθορίζουν την τιμή πώλησεως στο κοινό των βιβλίων που εκδίδουν ή εισάγουν. Οι λιανοπωλητές είναι υποχρεωμένοι να τηρούν πραγματική τιμή πώλησεως στο κοινό, η οποία να κυμαίνεται μεταξύ του 95 και 100 % της εν λόγω τιμής. Σε περίπτωση παραβάσεως των διατάξεων του νόμου, προβλέπεται ποινική δίωξη.
- 4 Όσον αφορά τα εισαγόμενα βιβλία, το άρθρο 1, πέμπτο εδάφιο, του νόμου της 10ης Αυγούστου 1981 ορίζει ότι « όταν η εισαγωγή αφορά βιβλία που έχουν εκδοθεί στη Γαλλία, η τιμή πώλησεως στο κοινό που καθορίζει ο εισαγωγέας είναι τουλάχιστον ίση με εκείνη που έχει καθορίσει ο εκδότης ».

- 5 Με απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 1985 (Association des centres distributeurs Édouard Leclerc και λοιποί κατά Sàrl « Au blé vert » και λοιπών, 229/83, Συλλογή 1985, σ. 1), που εκδόθηκε σε υπόθεση η οποία αφορούσε τον ίδιο νόμο της 10ης Αυγούστου 1981, το Δικαστήριο έκρινε ότι συνιστούν μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών, κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΟΚ, διατάξεις

« που επιβάλλουν, όσον αφορά την πώληση των βιβλίων που εκδίδονται στο ίδιο το οικείο κράτος μέλος και επανεισάγονται, αφού προηγουμένως έχουν εξαχθεί σε άλλο κράτος μέλος, την τήρηση της τιμής πώλησεως που καθορίζει ο εκδότης, εκτός αν από αντικειμενικά στοιχεία αποδεικνύεται ότι τα εν λόγω βιβλία εξήχθησαν με αποκλειστικό σκοπό την επανεισαγωγή τους και την κατ' αυτό τον τρόπο καταστρατήγηση της εν λόγω νομοθεσίας ».

Κατόπιν της αποφάσεως αυτής, με το νόμο 85-500 της 13ης Μαΐου 1985 προστέθηκε ένα έκτο εδάφιο στο άρθρο 1 του νόμου της 10ης Αυγούστου 1981, κατά το οποίο οι διατάξεις του προαναφερόμενου άρθρου 1, πέμπτο εδάφιο,

« δεν εφαρμόζονται στα βιβλία που εισάγονται από κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, εκτός αν αντικειμενικά στοιχεία, κυρίως δε η απουσία πραγματικής διαθέσεως στην αγορά του κράτους αυτού, αποδεικνύουν ότι η εισαγωγή είχε ως σκοπό τη μη εφαρμογή κατά την πώληση στο κοινό των διατάξεων του τέταρτου εδαφίου του παρόντος άρθρου »,

δηλαδή να τὰ εξαιρούν από τις διατάξεις που αφορούν την τιμή πώλησεως την οποία οφείλουν να εφαρμόζουν οι λιανοπωλητές.

- 6 Το Tribunal d'instance του Bressuire διαπίστωσε ότι, κατά τις διατάξεις αυτές, η τιμή των βιβλίων που εκδίδονται στη Γαλλία και επανεισάγονται από κράτος μέλος είναι ελεύθερη, ενώ τα βιβλία που εκδίδονται στη Γαλλία και που δεν έχουν κυκλοφορήσει στην αλλοδαπή υπόκεινται σε διατίμηση, με αποτέλεσμα οι γάλλοι διανομείς να υφίστανται τα μειονεκτήματα του ανταγωνισμού χωρίς να τους επιτρέπεται να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό αυτό με ισοδύναμα μέσα, και να παραβιάζεται η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ γάλλων εμπόρων και αλλοδαπών εξαγωγέων προς τη Γαλλία. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

« Οι αρχές του κοινοτικού δικαίου περί ίσης μεταχειρίσεως και περί απαγορεύσεως των διακρίσεων που περιλαμβάνονται κυρίως στα άρθρα 3, στοιχείο στ), και 7 της

Συνθήκης ΕΟΚ, απαγορεύουν τη θέσπιση σε κράτος μέλος, νομοθετικώς ή κανονιστικώς, διπλού συστήματος τιμών στον ίδιο εμπορικό τομέα του βιβλίου και για πανομοιότυπα ή ομοειδή προϊόντα:

- ενιαίας τιμής, εκτός εκπτώσεως που δεν μπορεί να υπερβαίνει 5 % για τα βιβλία που εκδίδονται και πωλούνται στο κράτος αυτό, χωρίς να έχουν διέλθει κατά την εμπορία τα ενδοκοινοτικά σύνορα·
- ελευθέρων τιμών, χωρίς κατ' αρχήν περιορισμό, κυρίως για τα βιβλία που εκδίδονται στη Γαλλία και επανεισάγονται από κράτος μέλος; »

- 7 Καθόσον το ερώτημα αυτό αναφέρεται στο άρθρο 3, στοιχείο στ), της Συνθήκης ΕΟΚ το οποίο αφορά « την εγκαθίδρυση καθεστώτος που να εξασφαλίζει ανόθευτο ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς », πρέπει να υπομνησθεί ότι, με την προαναφερθείσα απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 1985, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ήδη ως προς την ερμηνεία της διάταξης αυτής καθώς και των άρθρων 5 και 85 της Συνθήκης ΕΟΚ ενόψει εθνικών μέτρων νομοθετικής ή κανονιστικής φύσεως περί καθορισμού της λιανικής τιμής πώλησεως των βιβλίων από τον εκδότη ή τον εισαγωγέα. Από την απόφαση περί παραπομπής δεν προκύπτει ότι το Tribunal d' instance του Bressuire θέλησε να υποβάλει εκ νέου το ζήτημα αυτό στο Δικαστήριο. Επομένως, δεν χρειάζεται να εξεταστούν τα επιχειρήματα τα σχετικά με την εξάλειψη του ελεύθερου ανταγωνισμού επί των τιμών που ο Cagnet προέβαλε κατά την προφορική διαδικασία.
- 8 Με το υποβληθέν ερώτημα ερωτάται αν οι αρχές της ίσης μεταχείρισεως και της απαγόρευσης των διακρίσεων της Συνθήκης ΕΟΚ, και ειδικότερα το άρθρο 7, αντιτίθενται σε νομοθεσία κράτους μέλους που έχει ως αποτέλεσμα, κατά τη λιανική πώληση βιβλίων που εκδίδονται και τυπώνονται στο εν λόγω κράτος μέλος, τη διαφορετική μεταχείριση αναλόγως του αν πρόκειται για βιβλία τα οποία διατίθενται απευθείας στην αγορά στο εν λόγω κράτος μέλος ή για βιβλία τα οποία επανεισάγονται αφού έχουν προηγουμένως εξαχθεί σε άλλο κράτος μέλος, καθόσον στα πρώτα επιβάλλεται διατίμηση ενώ στα τελευταία η τιμή είναι ελεύθερη.
- 9 Μια τέτοια διαφορετική μεταχείριση αφορά τη διάκριση μεταξύ εμπορευμάτων αναλόγως του τρόπου εμπορίας τους και μεταξύ λιανοπωλητών αναλόγως του εμπορεύματος που πωλούν. Αντίθετα, σε μια τέτοια περίπτωση δεν υπάρχει καμιά διάκριση μεταξύ επιχειρηματιών αναλόγως της ιθαγένειάς τους ή ακόμη αναλόγως του τόπου εγκαταστάσεώς τους. Επομένως, δεν πρόκειται για « διάκριση λόγω ιθαγενείας », ακόμη και συγκεκριμένη ή έμμεση, κατά την έννοια του άρθρου 7 της Συνθήκης ΕΟΚ.

10. Πρέπει να προστεθεί ότι το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ δεν αντιτίθεται σε μια τέτοια διαφορετική μεταχείριση. Πράγματι, το άρθρο αυτό έχει ως σκοπό να εξαλείψει τα εμπόδια κατά την εισαγωγή εμπορευμάτων και όχι να διασφαλίσει ότι τα εγχώρια εμπορεύματα απολαμβάνουν, σε όλες τις περιπτώσεις, της ίδιας μεταχειρίσεως όπως τα εισαγόμενα ή τα επανεισαγόμενα εμπορεύματα. Η έλλειψη περιορισμών όσον αφορά την τιμή πωλήσεως των επανεισαγόμενων βιβλίων δεν βλάπτει τη διάθεση των βιβλίων αυτών στην αγορά. Διαφορετική μεταχείριση μεταξύ εμπορευμάτων που δεν είναι ικανή να παρεμποδίσει την εισαγωγή ή να βλάψει την εμπορία των εισαγόμενων ή επανεισαγόμενων εμπορευμάτων δεν εμπίπτει στην απαγόρευση που θεσπίζει το εν λόγω άρθρο.
11. Όσον αφορά τη γενική αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η μη ευνοϊκή μεταχείριση των εγχώριων προϊόντων σε σχέση με τα εισαγόμενα προϊόντα ή ακόμη των λιανοπωλητών οι οποίοι πωλούν εγχώρια προϊόντα σε σχέση με εκείνους οι οποίοι πωλούν εισαγόμενα προϊόντα, εφαρμοζόμενη από κράτος μέλος σε τομέα που δεν υπόκειται σε κοινοτική κανονιστική ρύθμιση ή σε εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.
12. Επομένως, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ούτε το άρθρο 7 της Συνθήκης ΕΟΚ ούτε καμία άλλη διάταξη ή αρχή της Συνθήκης ΕΟΚ έχουν εφαρμογή σε περίπτωση διαφορετικής μεταχειρίσεως στο πλαίσιο νομοθεσίας, προβλέπουσας τον καθορισμό της λιανικής τιμής πωλήσεως των βιβλίων από τον εκδότη ή τον εισαγωγέα ενός βιβλίου και επιβαλλόμενης σε κάθε λιανοπωλητή, κατά την οποία η τιμή των βιβλίων που εκδίδονται και τυπώνονται στο οικείο κράτος μέλος είναι ελεύθερη όταν πρόκειται για βιβλία τα οποία επανεισάγονται αφού προηγουμένως είχαν εξαχθεί σε άλλο κράτος μέλος, ενώ η τιμή επιβάλλεται από τον εκδότη όταν πρόκειται για βιβλία τα οποία δεν έχουν διέλθει κατά την εμπορία τα ενδοκοινοτικά σύνορα.

Επί των δικαστικών εξόδων

13. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε το Tribunal d' instance του Bressuire, με απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 1985, αποφαινεται:

Ούτε το άρθρο 7 της Συνθήκης ΕΟΚ ούτε καμιά άλλη διάταξη ή αρχή της Συνθήκης ΕΟΚ έχουν εφαρμογή σε περίπτωση διαφορετικής μεταχειρίσεως στο πλαίσιο νομοθεσίας, προβλέπουσας τον καθορισμό της λιανικής τιμής πωλήσεως των βιβλίων από τον εκδότη ή τον εισαγωγέα ενός βιβλίου και επιβαλλόμενης σε κάθε λιανοπωλητή, κατά την οποία η τιμή των βιβλίων που εκδίδονται και τυπώνονται στο οικείο κράτος μέλος είναι ελεύθερη όταν πρόκειται για βιβλία τα οποία επανεισάγονται αφού προηγουμένως είχαν εξαχθεί σε άλλο κράτος μέλος, ενώ η τιμή επιβάλλεται από τον εκδότη όταν πρόκειται για βιβλία τα οποία δεν έχουν διέλθει κατά την εμπορία τα ενδοκοινοτικά σύνορα.

Galmot

Everling

Moitinho de Almeida

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Οκτωβρίου 1986.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του τρίτου τμήματος

Y. Galmot